

Ateliermuseum Jac Maris

Uitgave van Stichting Ateliermuseum Jac Maris

NIEUWSBRIEF 24 - SEPTEMBER 2016

Maris en de jezuiten

Onlangs kreeg ons museum een busteportret aangeboden van een onbekend persoon, mogelijk Erasmus, zo was de suggestie. Na enig speurwerk bleek dat het om een portret ging van Ignatius van Loyola, de stichter van de jezuiten (afb. 1). Maris had rond 1930 een portret van hem getekend in zwart krijt (afb. 2) dat de identificatie mogelijk maakte. Het busteportret zal uit dezelfde jaren zijn. Dankzij de steun van de Vrienden van het museum hebben we dit interessante portret kunnen toevoegen aan onze collectie.

Het is niet het eerste werk dat in relatie staat tot de orde der jezuiten. In 1925 vonden in katholieke kringen grote feesten plaats in verband met de heiligverklaring van Petrus Canisius, de uit Nijmegen afkomstige jezuïet die veel naam had als kerkleraar.

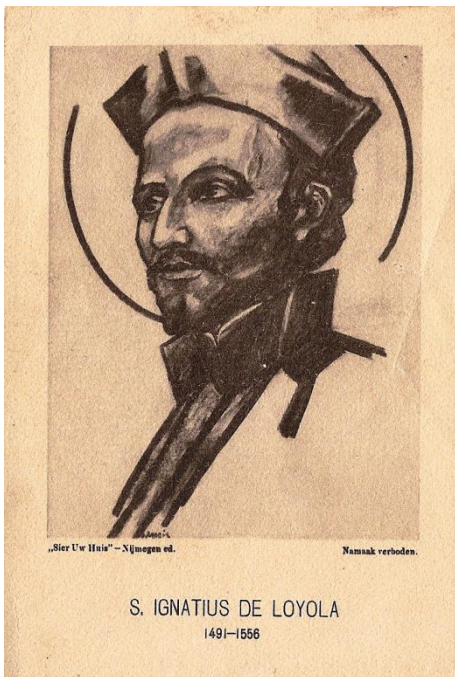
De Nijmeegse handelaar in religiosa Rudolf Bless gaf toen aan Maris de opdracht een standbeeld te maken van de heilige. Maris nam de opdracht aan en maakte in kunststeen een Canisius, ten voeten uit, met boek en reisstaf (afb. 3). Het beeld stond tijdens de feesten opgesteld voor de universiteitsbibliotheek Stella Maris, 's avonds in floodlight. Vervolgens, van 20 t/m 27 september werd het geëxposeerd in Maastricht voor de ingang van het Canisianum. Tot slot kreeg het een plaats in de bibliotheek van het Canisius College, maar daar is het tijdens de oorlog verdwenen.

In het Canisiusjaar maakte Maris voor Bless ook een kleine buste van Petrus Canisius, die de handelaar bij de keramiekfabriek Oud-Delft op de Graafseweg in geglazuurd terracotta liet reproduceren in verschillende formaten (afb. 4).

Maris was nog op een andere manier betrokken bij de feestelijkheden van 1925. Hij ontwierp en vervaardigde de decors voor het toneelspel over het leven van Canisius dat in De Vereniging in Nijmegen en vervolgens te Maastricht werd opgevoerd.

Afb. 1. Ignatius van Loyola, busteportret in kunststeen, h. 26 cm, circa 1930

Afb. 2. Ignatius van Loyola, krijttekening, circa 1930

Ateliermuseum Jac Maris

Uitgave van Stichting Ateliermuseum Jac Maris

Afb. 3. Petrus Canisius, standbeeld in kunststeen, 1925

Afb. 4. Petrus Canisius, portretbuste in kunststeen, 1925

Afb. 5. Petrus Canisius, beeld in geglazuurd terracotta, 1938-39

Beginjaren dertig heeft Maris voor kunsthandel Sier Uw Huis van Rudolf Bless vele devotieprenten getekend, waaronder portretten van de heiligen van de belangrijkste religieuze ordes. Voor de jezuiteten waren dat er maar liefst tien: Ignatius van Loyola, Petrus Canisius, Stanislaus Kostka, Franciscus Xaverius, Claudius de la Colombière, Aloysius van Gonzaga, Joannes Berchmans, Robbertus Bellarminus, Joannes Roothaan en Joannes de Brébeuf. De meeste van die portretten worden in museum Het Valkhof bewaard. Ons museum heeft een aantal prentjes en ansichtkaarten die ervan gedrukt zijn.

Maris had ook in het persoonlijke vlak een trait d'union met de jezuiteten. Hij was bevriend met Bernard Bijvoet. Die bezocht Maris thuis, correspondeerde met hem als hij uitsteeds was, stimuleerde hem en trachtte opdrachten voor hem te krijgen. Hij was ook een van de twee geestelijken die Maris voorbereidden op de toetreding tot de katholieke kerk die in 1938 in de kerk van Heumen plaats vond.

In ongeveer dezelfde tijd maakte Maris voor de Christus Koningkerk in de Van 't Sandstraat in Nijmegen een beeld van Petrus Canisius in geglazuurd terracotta, dat na vele omzwervingen tegenwoordig in ons museum staat (afb. 5).

Na de oorlog leidden de contacten van Maris met de jezuiteten tot twee belangrijke opdrachten. In 1946 maakte hij een oorlogsmonument voor de omgekomen leden van Union, de sportvereniging van het Canisius College. Als motief koos hij de Moeder van Smarten die haar gestorven zoon in de armen houdt. Dat monument stond aanvankelijk bij het college, verhuisde naar het Unioncomplex te Malden maar heeft uiteindelijk de tijd niet overleefd (afb. 6).

Afb. 6. Oorlogsmonument Moeder van Smarten, Union, 1946

Ateliermuseum Jac Maris

Uitgave van Stichting Ateliermuseum Jac Maris

Afb. 7. Gedenksteen Canisius College, hardsteen, 1947

In 1947 maakte hij voor de binnentuin van het Canisius College een gedenkteken in Namense hardsteen ter herinnering aan alle canisianen en ex-canisianen die de oorlog niet overleefd hadden. Deze gedenkzuil toont aan de bovenzijde vier symbolische figuren, die staan voor de Nederlandse soldaat van 40-45, de illegale werker, de bevrijder en de priester. Op de gezamenlijke hoofden één vierzijdig kruis, symbool van lijden en geloof (afb. 7). Tegenwoordig heeft deze zuil een nieuwe plaats gekregen op het schoolterrein van het pas verbouwde Canisius College, naast de Stephanuskerk aan de Berg en Dalseweg.

Leo Ewals, conservator

DE NIEUWE TENTOONSTELLING

Nijmeegse exlibris

10 september t/m 11 december 2016

In de twintigste eeuw hebben vele Nijmegenaren zichzelf willen vereeuwigen met een exlibris. Graag deden ze dat met als motief de Sint Stevenskerk, de kapel of de ruïne op het Valkhof, de Waalbrug of een ander icoon uit de Nijmeegse topografie.

Kunstenaars als Jan van Doorn, Wim van Woerkom, Joan Collette, Jan Rombout en anderen hebben in de marge van hun oeuvre tientallen exlibris gemaakt.

Naar aanleiding van de tentoonstelling is het boek *Nijmeegse exlibris* van de hand van Leo Ewals verschenen. Dit boek is bij het Marishuis te verkrijgen (prijs: € 15,00).

De opening van de expositie is op zaterdag 10 september om 15.00 uur.

Overhandiging eerste exemplaar van het boek *Nijmeegse exlibris* aan Jan van Koolwijk, secretaris Nederlandse Vereniging voor exlibris en andere grafiek: Exlibriswereld.

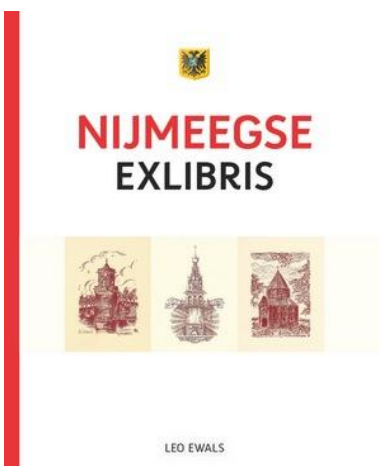
Muzikaal intermezzo door het kwartet Fluturas o.l.v. Guus Kuijs.

Op zondag 11 september om 14.00 uur geeft onze conservator Leo Ewals een rondleiding door de expositie in het Marishuis. Gratis toegang.

http://www.marishuis.nl/?page_id=16306

Exlibris van Jac Maris, gemaakt door Jan van Doorn

Omslag van het boek *Nijmeegse exlibris*, door Leo Ewals

Ateliermuseum Jac Maris

Uitgave van Stichting Ateliermuseum Jac Maris

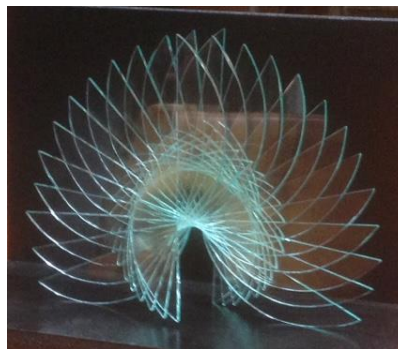
Rob Maris, Monnik, black springstone met tin

Ted Felen, De Emmaüsgangers, acryl op doek, 1958

AANWINSTEN

Rob Maris (familie van Jac Maris) heeft dit voorjaar een prachtige en druk bezochte expositie gehouden van zijn beeldhouwwerk en glasobjecten in het Marishuis.

Rob Maris, Abstract, glas

Na afloop van zijn expositie heeft hij het Marishuis een beeld (links) en een glasobject (boven) geschonken.

http://www.marishuis.nl/?page_id=16402

Dit werk (links) werd in 1958 gemaakt door Ted Felen (1931-2016) voor een inmiddels opgeheven parochiekerk.

Na het overlijden van Ted Felen (1931-2016) kreeg ons museum *De Emmaüsgangers* geschonken door zijn familie.

http://www.marishuis.nl/?page_id=15955

Over het onlangs verworven busteportret van Ignatius van Loyola: zie het openingsartikel *Maris en de jezuiteten* in deze nieuwsbrief.

http://www.marishuis.nl/?page_id=16459

AGENDA MARISHUIS

Zaterdag 10 september 2016

15.00 uur: opening expositie Nijmeegse exlibris

Zondag 11 september 2016 -

11.00 - 17 uur: Open Monumentendag

14.00 uur: rondleiding door Leo Ewals

Zaterdag 22 oktober 2016

Gelderse Museumdag.

Ateliermuseum Jac Maris

Uitgave van Stichting Ateliermuseum Jac Maris

VRIJWILLIGER IN DE SCHIJNWERPER

Joop Kuijpers

Eind 2014 ben ik vrijwilliger geworden bij het Marishuis. Ik ben voornamelijk belast met zaalbezetting, voorkomende werkzaamheden met betrekking tot technisch onderhoud (o.a. ict) en vervang de beheerder tijdens zijn afwezigheid.

In 1987 zijn mijn vrouw Ans en ik via toenmalige vrienden uit Heumen in contact gekomen met leven en werken van Jac Maris. Hij was in die tijd nog zeer actief ondanks enkele lichamelijke beperkingen zoals doofheid en blindheid aan een oog. Ik herinner me nog goed de grote en zeer krachtige handen waarmee hij nog volop bezig was met beeldhouwen.

Zijn werk sprak ons erg aan, reden waarom we direct enkele kunstwerken, tekeningen, van hem hebben gekocht. Nadat het Marishuis een ateliermuseum was geworden zijn wij nog diverse keren gaan kijken om met name nieuwe aanwinsten te bewonderen.

Na mijn werkzame leven als directeur/eigenaar van een ingenieursbureau in Nijmegen op het gebied van opto-elektronica en lasertechnologie ben ik gaan zoeken naar een andere invulling van mijn tijd en kwam, niet toevallig, naast mijn sportieve (race- en MTB-fiets) activiteiten uit bij het Marishuis.

De vrijwilligersgroep is zeer divers van samenstelling en achtergrond, reden waarom het zo leuk is om van deze groep deel uit te maken.

VRIENDEN VAN HET MARISHUIS

We stellen het bijzonder op prijs om Vrienden te maken.

Wilt u Vriend van het Marishuis worden, laat het ons weten, alvast hartelijk dank.

Op onze website vindt u alle informatie:

http://www.marishuis.nl/?page_id=3008

Heumen, september 2016

Het bestuur van Stichting Ateliermuseum Jac Maris